

26.

Indst. S. LIV.

(1917).

Indstilling fra militærkomiteen angaaende opsættelse av nye infanteriregimenter m. v.

(St. prp. nr. 84 II, tit. 1.)

Til Stortinget.

Under denne titel foreslaar departementet:

1. At jægerkorpset opsættes som et regiment — jægerkorpset, infanteriregiment nr. 17, foreløbig sammensat saaledes:
 - regimentstab,
 - 2 linjebataljoner,
 - 1 reservebataljon.

Den nye bataljon opsættes med fastlønnet kadrer kun for 3 kompanier, idet 4de kompani opsættes med fastlønnet befal fra garden.

2. At Søndfjord og Nordfjord bataljoner sammenfattes i et nyt regiment — Fjordenes infanteriregiment nr. 18 — under lagt 4de division. Regimentet opsætter desuten 1 reservebataljon som regimentets 3dje bataljon. Søndhordland bataljon, som nu er en selvstændig bataljon, indordnes i Nordre Bergenhus infanteriregiment nr. 10 istedetfor som nu Søndfjord bataljon.
3. At infanteriet i Finmarken organiseres som et regiment — Finmarkens infanteriregiment nr. 19 paa 2 grupper (bataljo-

ner) Vestfinmarkens og Østfinmarkens, hver gruppe (bataljon) paa 4 linjekompanier samt 1 reservebataljon, hvad mandskapsstyrken tillater. Herved kræves en ny opsætning av

- 1 regimentstab,
- 1 linjebataljonsstab
- og 2 linjekompanier samt
- 1 reservebataljon med stab og 4 kompanier.

Utgifterne ved disse ændringer er av departementet for første budgettermin opført med:

Under punkt 1. (Jægerregimentet)	kr. 57 000,00
Under punkt 2. (vedrørende 4de division)	- 23 000,00
Under punkt 3. (vedrørende Finmarken)	- 44 000,00

Ialt . . kr. 124 000,00

Efter den av Stortinget besluttede ordning vedrørende administration og befal ved reservebataljoner vil i tilfælde indspares av

dette beløp de opførte summer til reservebataljonschefer, reservekompanichefer og til reservekompaniernes kommandersersjanter.

Under komiteens behandling paa sidste Storting indstillet et flertal — 7 medlemmer — paa at spørsmålet om opsætningen av disse 3 nye regimentstaber skulde utstå til næste aar. Som grund herfor anførtes den forhaandenværende mangel paa befal og utrustning samt den langt fremskredne tid, som ikke hadde git komiteen anledning til en indgaaende behandling av saken.

Enkelte medlemmer forbeholdt sig under sakens behandling at foreslaa en del av det her indsparte beløp anvendt til opsætning av fæstningsingeniørtropper ved enkelte av vore viktigste fæstninger.

Et mindretal — 2 medlemmer — forbeholdt sig at stemme for opprettelsen av de omhandlede regimentstaber.

Under sakens behandling i Stortinget blev utsættelsesforslaget vedtat, idet denne sak blev medtat blandt de saker, som militærkomiteen blev anmodet om at behandle mellem sessionerne.

Under debatten blev der av repræsentanten Bratlie henstillet til overveielse, om man ikke ved en omregulering av distriktsinndelingen paa Vestlandet — paa grænsen mellem det Kristiansandske og Bergenske og mellom det Bergenske og Trondhjemske — kunde opnaa at skaffe 3dje og 4de division hver fulde 3 regimenter. Dernæst uttalte han, at man burde gaa til en opsætning av jægerkorpset med 3 infanteribataljoner av linjen.

Foranlediget ved disse uttalelser har departementet gjennom kommanderende general indhentet erklæringer fra 2den, 3dje, 4de og 5te division samt anmodet om uttalelse fra generalstaben.

3dje, 4de og 5te division uttaler sig bestemt imot omregulering av distriktsinndelingen paa Vestlandet, saaledes som av Bratlie antydnet.

Generalstaben slutter sig i alt væsentlig til, hvad der er anført av 3dje, 4de og 5te division og uttaler følgende:

„Naar reserve- og landvernsregimentene skal opsættes vil ingen av de nævnte divisioner ha noget overskud av mandskaper til opsætning av nye avdelinger. Det kan derfor ikke være nogen grund

til eller fordel ved at foreta en omregulering av distrikterne og en dermed følgende overføring av mandskaper fra en division til en anden. Tvertimot vil selv en mindre saadan omregulering — som av 4de division paapekt — bevirke forandringer i en rækkke bataljons- og kompanidistrikter, og derved medføre en række ulemper.

Generalstaben, som anser det særdeles ønskelig at ogsaa 3dje og 4de division opsættes med hver 3 infanteriregimenter, antar med 4de division at dette for nærværende enklest og mest praktisk kan ordnes paa den i st. prp. nr. 84 for 1916 nævnte maate — ved opsætning av jægerkorpset som et infanteriregiment, der indordnes i 1ste division, — ved overføring av Telemarkens infanteriregiment nr. 3 til 3dje division, — samt ved opsætning av Fjordenes infanteriregiment nr. 18, bestaaende av Søndfjord + Nordfjord bataljoner, eventuelt + reservebataljon.“

Angaaende opsætningen av jægerkorpset som regiment uttaler 2den division, at den er kommet »til det resultat, at der intet skulde være til hinder for opsætning av 3 bataljoner linje ved jægerkorpset forsaavidt angaar den menige styrke.«

Generalstaben leverer en nærmere utredning av dette; men kommer til det resultat, at den finder »ikke at kunne anbefale, at der for tiden opsættes et jægerregiment med 3 linjebataljoner. Man bør formentlig bli staaende ved at det nuværende jægerkorpset opsættes som et regiment med 2 linjebataljoner og 1 reservebataljon.«

Kommanderende general slutter sig i alt væsentlig til generalstaben og finder, »at en opsætning av 3dje og 4de division med hver 3 infanteriregimenter — hvad der ansees særdeles ønskelig — heldigst vil ske paa den i st. prp. nr. 84 omhandlede maate«, likesom han finder, at det eventuelle jægerregiment foreløbig bør opsættes kun med 2 linjebataljoner.

Vakanser inden befalsklasserne.

Forat faa en oversigt over, hvordan forholdet stiller sig med hensyn til befal m. v., har komiteen under 27de november 1916 tilskrevet forsvarsdepartementet saaledes:

„I anledning av komiteens behandling av denne sak skal man be sig meddelt, om der for tiden haves til disposition tilstrækkelig aital av befalingsmænd samt beholdninger av geværer, ammunition, utrustning og beklædning m. v. til opsætning av disse

avdelinger samtidig med opsætning av de nyformationer (reserve-landvernsregimenter), som blev besluttet paa sidste storting.

I denne forbindelse har det sin interesse at faa oplyst vacansernes antal inden infanteriets officersklasse, naar opsætningen av de ifjor besluttede og de heromhandlede avdelinger medregnes.

Endvidere bedes oplyst om og i tilfælde hvilke utgifter (eksempelvis til magasiner m. v.) heromhandlede foranstaltninger vil medføre utover de i propositionen opførte summer.“

Herpaa har komiteen mottat følgende svar:

„I anledning av den ærede komites skrivelse av 27de november d. a. angaaende opsætning av de 3 nye linjeregimentdr tillater man sig at meddele:

1. *Vedrørende befal:*

Der haves som bekjendt for tiden ikke tilstrækkelig befal til at dække infanteriets behov, saaledes som det vil fremgaa av omstaaende oversigt.

	Faste officerer	Fhv. fastlønnede officerer	Ulønnede officerer	Fastlønnede underofficerer	Ulønnede underofficerer	Korporaler
Mangler pr. 1ste juli 1916	133	41	19	79	÷ 199	2 616
Nyopsætninger besluttet av sidste storting . .			84	12	189	327
Foreslaaede opsætninger av nye linjeregimenter	20		62	43	128	270
Sum . . .	153	41	165	134	118	3 213
Nettotilgang pr. 1ste april 1917 ca.			150			750
Altsaa mangler pr. 1ste april 1917	153 ¹⁾	41	15	134	118	2 263

¹⁾ Pr. 10de mai 1917 vil der bli uteksaminert 60 fastlønnede premierløytnanter, hvorav 40 antages at bli ansat i infanteriet. Derved vil mangelen paa fastlønnede officerer bli reducert til 113.

Departementet vil bemerke, at saavel departementet som kommanderende general og generalstaben, som har foreslaat opsætningen av de nye avdelinger straks, selvfølgelig har været fuldt opmerksom paa dette forhold, som man ved fortsat forcert befalsutdannelse hurtigst mulig vil søke avhjulpet.

Departementet legger overordentlig stor vekt paa, at der snarest træffes bestemmelse om opsætningen av disse 3 regimenter. Den foran nævnte befalsmangel, som jo fordeler sig paa hele infanteriet, bør ikke være til hinder herfor, idet det er av den største betydning hurtigst mulig at faa opsat ialfald de viktigste kadre, for at man skal kunne regne med vedkommende regimenter under en krig.

2. *Geværer og ammunition.*

Pr. 1ste december 1916 hadde man en reservebeholdning av ca. 11 500 Krag-Jørgensen-geværer og ca. 22 000 Jarmann-geværer. De nyopsatte reserveavdelinger ved infanteriet (3 bataljoner — ca. 3 200 geværer) var da allerede reservert Krag-Jørgensen-geværer, hvorimot reserveavdelingene ved fæstningsartilleriet samt 6te divisions landvern er tildelt Jarmann-geværer (tilsammen ca. 6 000 stkr.).

Pr. 1ste april 1917 vil man ved oparbeidelsen av geværer ved vaabenfabrikken øke beholdningen til ca. 16 000 Krag-Jørgensen-geværer. Videre vil man til samme tidspunkt ha oparbeidet ca. 4 500 nye karabiner.

Der haves tilstrækkelig regulativmæssig ammunition.

Man vil endvidere som antørt i departementets skrivelse av 24de juli 1916 til militærkomiteen ved mobilisering kunne disponere ca. 20 000 Krag-Jørgensen-geværer fra skyttervæsenet.

3. *Utrustning og beklædning.*

Efter konferanse med generalintendanten vil de foreslaaede nyopsætninger kunne skaffes utrustning og beklædning. For enkelte utrustningssaker vedkommende er det dog for tiden vanskelig at skaffe de nødvendige materialer.

De samlede utgifter vil utgjøre:

Til beklædning ca. kr. 640 000,00
 » utrustning ca. - 302 500,00

Anskaffelsen forutsættes dækket, dels av havende beholdninger, dels av løpende bevilgninger for indeværende og kommende terminer.

4. *Bebyggelse.*

1. Jægerkorpset (I. R. 17):

For Jægerkorpset er for tiden under arbeide nyt leiretablisement paa Trandum. Dette er imidlertid kun beregnet for en bataljon og korpsets utvidelse til regiment vil selvfølgelig bety en tilsvarende utvidelse av etablissementet.

Da det foreløbig kun gjælder om sætning av en ekserserende bataljon antages de hermed forbundne utgifter at ville stille sig saaledes:

Fortsættelsesbevilgning til utvidelse av korpsets etablissement paa Trandum.

En ny mandskapsbarakke	kr. 150 000,00
1 dobbelt kjøkken med spiseskur	- 25 000,00
1 bataljonsdepot	- 25 000,00
Bedring av underbringelsesforholdene for befal	- 20 000,00
Utvidelse av proviantmagasin, ammunitionsmagasin, latriner m. v.	- 20 000,00
Tilfældige utgifter	- 10 000,00
	<hr/>
	kr. 260 000,00

2. Fjordenes regiment (I. R. 18):

Ekserserpladsen Nordfjordeid er fremdeles forutsat anvendt for regimentet. Da der paa denne plads ogsaa efter den ældre hærordning ekserserte 2 bataljoner, der laa indkvartert paa stedet, antages det at man ogsaa fremtidig kan basere sig herpaa, saaledes at de nødvendige magasiner og underbringelsesrum m. v. leies.

Nogen utgift til bebyggelse ansees derfor ikke nødvendig paa dette sted.

3. Finmarkens regiment (I. R. 19):

Da der ved Finmarkens bataljon for tiden ekserserer 6 kompanier, mens der efter nærværende forslag fremtidig skal eksersere 8 kompanier, blir tilveksten av materiel saavidt liten for den anden bataljon, at man formentlig med endel mindre indredningsarbeider maa kunne faa plads til dette i havendes bebyggelse.

Derimot maa der for reservebataljonen opføres en ny magasinbygning:

De nødvendige utgifter til byggearbeider paa Altengaard og Nyborgmoen antages derfor at bli

1 bataljonsdepot for reservebataljonen	kr. 30 000,00
1 sommerbygget spiseskur for 2 kompanier	- 10 000,00
Utvidelse av vand, kloak, latriner, pissoirer, ammunitionsmagasin	- 20 000,00
Tilfældige utgifter	- 10 000,00
	<hr/>
	kr. 70 000,00

Man har herunder gaat ut fra at mandskapsstyrken i regimentssamlingen som hittil for den største del ligger i telt.

Da det er ugjærlig paa forhaand næiagtig at præcisere de enkelte arbeider og heller ikke disses

næiagtige kostende, opfører departementet til tilfældige utgifter, indredningsarbeider m. v. til departementets disposition kr. 20 000,00.

De under punkt 4 nævnte utgifter skulde saaledes bli:

Byggearbeider for I. R. 17	kr. 260 000,00
— — — — — I. R. 19	- 70 000,00
Tilfældige utgifter	- 20 000,00
	<hr/>
Sum	kr. 350 000,00

Det har været departementets hensigt at opføre de fornødne beløp til bevilgning, saasnart Stortingets beslutning om opsætning forelaa. Beløpene vil nu i tilfælde bli optat paa de forslag, som er under utarbeidelse i departementet, og som vil bli forelagt Stortinget ved dets sammentræden.

Komiteens bemerkninger:

Under behandlingen av denne sak i de møter, komiteen holdt før jul, blev det drøftet, om der ikke av hensyn til oppnaelse av større likhet i divisionernes infanteristyrke burde foretages en del yderligere organisationsforandringer, saafremt man i det hele fandt under den nuværende situation at kunne foreta saadanne. Specielt fandt man det ønskelig, at 3dje og 4de division, av hvilke den første nu kun har 2 infanteriregimenter og den sidste 2 infanteriregimenter + 2 selvstændige bataljoner, blev forsterket, saa de kom paa høide med de øvrige divisioner.

Under behandlingen av denne sak blev der inden komiteen bragt i forslag en anden løsning, hvis grundtræk vil fremgaa av nedenstaaende skrivelse til departementet. Komiteen fandt, at ogsaa dette forslag burde utredes av administrationen og sendte derfor 6te december 1916 følgende skrivelse til departementet:

»Ad Utnyttelse av Infanteriets vernepligtige styrke.

Under behandlingen i komiteen av denne sak er der kommet under diskussion nogen alternativer til de av departementet fremlagte forslag.

Disse tar sigte paa en egalisering av divisionene, idet et flertal inden komiteen er tilbøielig til, hvis nyopsætning av regimenter nu skal iverksettes, at ta et videre skridt i

den retning til opnaaelse av mere stabile forhold, saafremt der ikke efter administrationens behandling av saken viser sig at være vanskeligheter som gjør de drøftede alternativer mindre tilraadelige.

A. Vedrørende 1ste, 2den og 3dje division.

1. Telemarkens regiment nr. 3 overføres fra 1ste til 3dje division.

Dette regiment bestaar av: Numedal, Seljord og Grenlands bataljoner. De 2 sidstnævnte utskrives fra Bratsberg amt (Kristiansand stift), mens Numedal utskrives fra Buskerud amt (Kristiania stift).

Komiteen har tænkt sig, at Numedal bataljon kan overføres til Vestre Akershus regiment nr. 2, hvad senere skal omtales.

Til gjengjæld maa der av Telemarkens regiments 2 gjenværende bataljoner, Seljord og Grenland, dannes 3 bataljoner. Dette skal, efter hvad komiteen har bragt i erfaring, let la sig gjøre, da mandskapsstyrken ved disse 2 bataljoner nu er meget stor og den aarlige tilgang av rekrutter er meget større end det normerte. Paa grund av den sterke tilvekst i befolkningen, som er en følge av de mange nye storindustrielle bedrifter (f. eks. paa Rjukan og Notodden) er der al grund til at tro, at tilgangen paa rekrutter for fremtiden i disse distrikter ikke vil mindske, men heller kan ventes øket.

Gjennemføres denne ordning, vil utskrivningsdistriktet for Telemarkens regiment faa gode, naturlige grænser, stemmende med tidligere hævdvundne forhold.

2. Numedal bataljon overføres til Vestre Akershus regiment nr. 2, som da foreslaaes at bli bestaaende av de 3 bataljoner: Vestfold, Drammen og Numedal. Disse avdelinger har tidligere hørt sammen og baade geografiske og kommunikationsforhold taler til gunst for en saadan opsætning.

3. Kristiania bataljon overføres til gjengjæld fra Vestre Akershus regiment nr. 2 til det nyoprettendes Jægerregiment nr. 17, som derved paa en bekvem og hensigtsmæssig maate straks kan faa 3 linjebataljoner.

Jægerregimentet tildeles 1ste division som dettes 3dje regiment istedenfor det overførte Telemarkens regiment.

B. Vedrørende 4de division.

Følgende alternativer til departementets forslag har været drøftet.

1. Av de nuværende 3 bataljoner Nordhordland, Midthordland og Søndhordland, hvilken sidste nu er selvstændig bataljon, opsættes et regiment som passende kan benævnes Hordalands infanteriregiment nr. 9.

Det nuværende 9de infanteriregiment bestaar foruten av Nordhordlands og Midthordlands bataljoner tillike av Bergens bataljon.

- 2 Denne Bergens bataljon tænkes da overført til infanteriregiment nr. 10, som nu bestaar av Hardanger, Sogn og Søndfjord bataljoner. Søndfjord bataljon avgives til det nyoprettendes Fjordenes infanteriregiment nr. 18. Infanteriregiment nr. 10 blir da bestaaende av Hardanger, Bergen og Sogns bataljoner og kunde i tilfælde benævnes Søndre-Bergenhus infanteriregiment nr. 10.
3. Søndfjords og Nordfjords bataljoner samt 1 reservebataljon sammensættes som foreslaat av departementet — i et nyt regiment — Fjordenes infanteriregiment nr. 18, hvis ikke benævnelsen Nordre Bergenhus regiment nr. 18 foretrækkes.

Komiteen savner tilstrækkelig lokal kjendskap til at bedømme, om der vil vindes noget nævneværdig ved denne ordning, som paa forhaand synes at svare til en naturlig distriktsinddeling.

C. Vedrørende 6te division.

»Finmarkens infanteri.«

Nærmest foranlediget ved uttalelser i budgetforslaget fra 6te division for kommende termin — omtalt i departementets skrivelse av 23de november d. a. — om at bataljonsadministration av materiellet ansees at være mere hensigtsmæssig og økonomisk end regimentsadministration — vil komiteen æske administrationens uttalelse, om det ikke kan tænkes at være mest hensigtsmæssig nu at oprette 2 selvstændige bataljoner i Finmarken.

Det lave folketal i dette distrikt, hvilket tal ikke er mere end ca. $\frac{1}{3}$ part av folketallet i mange andre regimentsdistrikter, og den for tiden værende ringe utsigt til økning i folketallet gjør sandsynligheten for opnaaelse av et fuldtallig regiment senere i tiden tvilsom. Avstandene og kommunikationsforholdene kan ogsaa tale for at 2 selvstændige bataljoner vil være en mere effektiv ordning end regimentsforband.

Om dette forslag — opprettelsen av 2 selvstændige bataljoner ved Finmarkens infanteri — ønskes administrationens uttalelse.«

Paa denne skrivelse har man fra departementet faat følgende svar i skrivelse av 11te januar d. a.

»Under 8de december sidstleden tilskrev den ærede komite departementet angaaende ovennævnte sak, idet anmodedes om administrationens uttalelse om følgende spørsmål:

1. Overførelse av Telemarkens infanteriregiment nr. 3 til 3dje division, idet der av dette regiments 2 bataljoner, Seljord og Grenland, dannes 3 bataljoner, mens den tredje av regimentets nuværende bataljoner, Numedal, overføres til Vestre Akershus infanteriregiment nr. 2, hvorfra igjen Kristiania bataljon overføres til det nye Jægerregiment — infanteriregiment nr. 17. Dette underlægges 1ste division.
2. De nuværende 3 bataljoner — Nordhordland, Midthordland og Søndhordland — indgaar i et Hordalands infanteriregiment nr. 9. Bergens bataljon overføres til infanteriregiment nr. 10, der opsættes med Hardanger, Bergen og Sogns bataljoner og foreslaaes benævnt Søndre Bergenhus infanteriregiment nr. 10.

Søndfjord og Nordfjord bataljoner samt 1 reservebataljon opsættes som et Fjordenes infanteriregiment nr. 18 (subsidiært ogsaa foreslaat benævnt Nordre Bergenhus infanteriregiment nr. 18).

3. I Finmarken opsættes 2 selvstændige bataljoner istedetfor 2 bataljoner i regimentsforband.

Saken har været oversendt kommanderende general, der har indtat vedkommende divisioners og generalstabens uttalelse i saken.

Idet henvises til vedliggende bilag skal departementet om de nævnte spørsmål uttale:

a d 1. Saavel kommanderende general, generalstaben og samtlige av saken berørte divisioner er enige om, at komiteens forslag paa en meget heldig maate løser spørsmålet om en ensartet opsætning av divisionene paa Øst- og Sørlandet med infanteri.

Idet man henviser til generalstabens vedliggende skrivelse av 9de januar d. a., hvor saken nærmere er utredet, og hvilken uttalelse man ialt væsentlig slutter sig til, finder departementet ogsaa for sit vedkommende at burde tiltræde komiteens forslag.

a d 2 og 3. Angaaende disse spørsmål sees de militære autoriteter ikke at kunne tiltræde den av den ærede komite anførte ordning, og departementet slutter sig hertil, idet man ogsaa her ialt væsentlig er enig i, hvad der anføres i generalstabens forannævnte skrivelse, hvortil henvises.

Generalstabens skrivelse av 9de januar d. a. med bilag og kommanderende generals paategning av samme dato vedligger.

Den under 1 foreslaaede ordning vil medføre en aarlig merutgift, i tilslutning til hvad herfor er opført i st. prp. nr. 84, 1916, stor kr. 51 648,00 vedrørende kapitel 1 og kr. 4 480,00 vedrørende kapitel 3.

Det bemerkes, at man, naar Jægerregimentet er forutsat opsat med 3 linje-bataljoner, har fundet at burde opsætte samtlige bataljoner med 4 kompanier og det organisationsmæssige antal befal, jfr. vedliggende utgiftsbilag.

Da saken forutsættes forelagt Stortinget umiddelbart efter dets sammentræden og behandlet saa snart, at avdelingene kan opsættes fra 1ste april d. a., trænges bevilgning til lønninger for de omhandlede avdelinger for et kvartal av indeværende budgetterminen, der utgjør $\frac{1}{4}$ av de i st. prp. nr. 84, 1916 opførte lønninger, idet den her omhandlede forandring, der bevirker for nævnte kvartal en tillægsbevilgning hertil av $\frac{1}{4}$ av forannævnte kr. 51 648,00, d. e. kr. 12 912,00 eller avrundet kr. 13 000,00.

Utgiftsoverslag.

Jægerkorpset, infanteriregiment nr. 17.

Den i st. prp. nr. 84/1916 foreslaaede Jægerbataljon opsat med 4 kompanier og kompaniene med 4 sersjanter istedetfor som opført 3.

1 kompani (yngst avlønning)	kr.	8 296,00	
1 kaptein, i distr. tjeneste	kr.	2 160,00	
1 premierløjtnant i distr. tjeneste	-	1 420,00	
1 kommandersersjant i distr. tjeneste	-	736,00	
1 furer i distr. tjeneste	-	592,00	
4 sersjanter i distr. tjeneste à kr. 544,00	-	2 176,00	
1 hornblæser	-	144,00	
5 byfordelingstillæg à kr. 72,00	-	360,00	
Fanejunktillæg	-	12,00	
Chefsgaardsavsavn	-	480,00	
	kr.	8 080,00	
Pensionstilskud (6—36, kap. 1)	-	216,00	
	kr.	8 296,00	
3 sersjanter i distr. tjeneste à kr. 544,00	kr.	1 632,00	
3 pensionstilskud à 36,00	-	108,00	
3 byfordelingstillæg	-	216,00	
	kr.	1 956,00	

1 ny bataljon ved Telemarkens infanteriregiment nr. 3:

Stab: 1 major	kr.	4 800,00	
1 bataljonsforvalter	-	1 980,00	
Alderstillæg, 3 à kr. 144,00	-	432,00	
1 kontorhold	-	200,00	
	kr.	7 412,00	
2 komp. ældst à kr. 8 696,00	-	17 392,00	
2 - yngst à kr. 8 296,00	-	16 592,00	
	-	41 396,00	

Vaabenøvelser:

1 Stabsofficer i 35 dage à kr. 4,00	kr.	140,00	
8 kapteiner og premierløjtnanter à kr. 4,00	-	1 120,00	
25 underofficerer i 35 dage à kr. 3,00	-	2 625,00	
4 hornblæsere i 35 dage à kr. 2,00	-	280,00	
	kr.	4 165,00	

1 bataljon.

3 sersjanter i 35 dage à kr. 3,00	-	315,00	
	-	4 480,00	

For indeværende budgettermin skulde efter foranstaaende trænges følgende bevilgning vedrørende budgettets kap. 1:

En bataljon ved Telemarkens infanteriregiment nr. 3	kr.	10 349,00
Jægerkorpset, infanteriregiment nr. 17	-	16 173,50
Fjordenes infanteriregiment nr. 18	-	5 658,50
Finmarkens infanteriregiment nr. 19	-	10 625,00
tilsammen	kr.	42 802,00
eller avrundet	kr.	42 000,00

Bevilgningen til vaabenøvelser vil bli at medta paa bevilgningen for næste budgettermin.

Departementet maa imidlertid under henvisning til st. pr. nr. 84/1916, side 42 paany fremholde, at man fremdeles finder det fuldt forsvarlig at gaa til en indskrænkning av sersjantenes antal pr. infanterikompani til 3, hvorved der, med denne ordning fuldt gennemført, vil indspares ca. kr. 120 000,00 aarlig. For de her omhandlede nyopsætninger vil besparelsen bli ca. kr. 5 000,00 pr. aar, altsaa for 1 kvartal i indeværende budgettermin ca. kr. 1 200,00.«

Komiteen vil forøvrig henvisse til generalstabens uttalelser om denne sak i skrivelse av 9de januar d. a., hvilken skrivelse er trykt som bilag. Kommanderende general har erklært sig enig i, hvad der av generalstaben er anført.

Komiteen vil yderligere bemerke:

Mot alle forslag om nu at foreta mere indgripende organisationsforandringer kan anføres:

1. Alle saadanne forandringer medfører i overgangstiden nogen ustøhet i tidligere indarbeidede forhold og vil foraarsake opløsninger og nydannelser, som kræver baade arbeide og utgifter.
2. Den nuværende mangel paa tilstrækkelig befal vil i nogen grad økes.
3. I de nuværende kritiske tider maa i første række og foran andre krav gaa arbeide for at avhjelpe mangler ved materiel, vaaben, ammunition, utrustning, beklædning m. m. samt ved troppernes utdanning.

For de her omhandlede forslag kan anføres:

1. De vil bevirke, at den nu indskrevne mandskapsstyrke blir bedre og hensigtsmessigere utnyttet. En omordning maa paa grund av utviklingen i de senere aar ansees paakrævet før eller senere. Skal saadanne ændringer først foretages, er det fordelagtig med en gang at vælge det alternativ, som byder den bedste løsning nu og som kan antages at bli mest stabil for eftertiden. Hyppige organisationsforandringer er ikke av det gode.
2. Der vil opnaaes en ønskelig egalisering av de sydlige divisioner.
3. 3dje og i tilfælde 4de division (Kristiansandske og Bergenske) vil opnaa en økning av sin organisationsmessig opsatte infanteristyrke.
4. Divisionenes grænser falder mere sammen med den naturlige distriktsinndeling.

Angaaende forslagene skal bemerkes:

A. Vedrørende 1ste, 2den og 3dje division.

Komiteens flertal — formanden, Braut, Heje, Michelet, Sæland og Wefring — optar det av komiteen i

skrivelse til departementet av 6te december f. a. antydede forslag, der nu er tiltraadt av departementet og samtlige militære autoriteter, som har uttalt sig (se pag. 5). Av hensyn til det nuværende utrygge forhold finder flertallet det bedst at overlate til administrationen at bestemme det nærmere tidspunkt for forslagens gjennomførelse. For alle tilfælders skyld stilles de fornødne midler til disposition fra kommende budgettermins begyndelse, idet komiteen dermed intet vil ha uttalt om tilraadligheten av at gjennomføre heromhandlede forandringer allerede paa dette tidspunkt. Efter dette forslag vil Numedal bataljon, som nu eksercerer paa Heistadmoen, maatte flytte til Helgelandsmoen. Komiteen har grund til at tro, at dette vil føles som en ulempe av de interesserte distrikter. Selv om mange andre bataljoner for tiden maa eksercere længere væk (Hallingdal og Valdres saaledes paa Gardermoen), var det maaske værd overveielse, om Heistadmoen senere kunde tildeles infanteriregiment nr. 2, til hvilket Numedal bataljon overføres. Telemarkens regiment maa da skaffes en ny plads — helst inden distriktet. Saavidt vites, drøftes eksercerpladsforholdene i det hele tat nu av administrationen

B. Vedrørende 4de division.

Komiteen finder ikke den av departementet i st. prp. nr. 84 foreslaaede ordning helt ut tilfredsstillende. Divisionen vil ikke opnaa 3 fuldstændige infanteriregimenter, idet det nydannede Fjordenes regiment nr. 18 ikke faar 3 linjebataljoner.

Distriktsinndelingen synes heller ikke at bli den naturligste. Saaledes kommer Nordre Bergenus regiment nr. 10 til at omfatte 2 bataljoner fra de sydligste distrikter i Søndre Bergenus — nemlig Søndhordland og Hardanger — og 1 bataljon fra Nordre Bergenus —Sogn.

Det av komiteen antydede forslag (se pag. 5) har ikke vundet tilslutning hos de militære autoriteter, som har uttalt sig. Derimot har divisionen subsidiært uttalt sig for den av komiteen antydede ordning med den ændring, at Nordhordlands bataljon overføres til infanteriregiment nr. 10 istedetfor Ber-

gens bataljon som antydnet av komiteen. Under sakens videre diskussion inden komiteen har det været paa tale, om ikke Bergens by nu efter utvidelsen muligens kunde stille 2 bataljoner — eksempelvis benævnt Kalfaret (eller Dræggen) og Nordnæs bataljoner — om fornødent med støtte fra de nærmeste distrikter. I saa fald kan ogsaa 4de division faa 3 fuldstændige infanteriregimenter.

Eksempelvis har komiteen tænkt sig følgende løsning:

Nordfjord bataljon	}	Nordre Bergenhus infanteriment
Søndfjord —		
Sogn —		
Nordhordland bataljon	}	Bergens infanteri- regiment
Kalfaret —		
Nordnæs —		
Midthordland bataljon	}	Søndre Bergenhus infanteriregiment
Hardanger —		
Søndhordland —		

Komiteen finder derfor, at denne sak bør bearbejdes videre av administrationen, og foreslaar, at den endelige avgjørelse utsættes.

Komiteens medlem Braut forbeholder sig at stemme for propositionen.

C. Vedrørende 6te division.

Komiteen vil fremhæve generalstabens uttalelser om, »at et regiment i Finmarken særlig i fred i enkelte tilfælder vil bli et sinkende mellemed, forsaavidt angaar ekspeditionerne mellem en av bataljonerne og divisionen. Derhos vil regimentet i Finmarken hverken med hensyn til administrationen av materiel eller utdannelse av personel faa den samme betydning som i det øvrige land, idet det altid vil være nødvendig at ha 2 særskilte depoter og 2 bataljonsstandkvarterer.«

Distriktets lave folketal, som ikke er mere end $\frac{1}{3}$ av folketallet i flere andre regimentsdistrikter, og den antagelig ringe utsigt til økning i dette gjør sandsynligheten for opnaaelse av et fuldtallig regiment i en overskuelig fremtid tvilsom.

Komiteen finder derfor for tiden ikke at kunne gaa videre end til at foreslaa opsat 2 selvstændige bataljoner.

Komiteen vil dog — under henvisning til departementets og generalstabens uttalelser

om ønskeligheten av en forsterkning i ledelsen av forsvaret i disse trakter — foreslaa, at den ene av de 2 bataljonschefer faar oberstløytnants grad, og at der i dennes stab ansættes foruten det vanlige personel yderligere en generalstabsofficer. Dennes gjøremaal har da komiteen nærmest tænkt skulde være at assistere chefen med arbeide i efterretningsvæsenets tjeneste, med utførelse av taktiske rekognoseringer og ellers med særlige opgaver, som maatte byde sig under forberedelsen av forsvaret i disse egne.

Komiteens medlemmer Mjøen og Sparre finder det paa det nuværende tidspunkt under de kritiske forhold ikke tilraadelig at foreta de av departementet foreslaaede nyopsætninger og organisationsforandringer, som i overgangstiden vil medføre usikkerhet og ustøhet ved opløsning av tidligere indarbejdede forhold og maa foreslaa, at saken i sin helhet utsættes.

Fortiden er der saa meget mindre grund til at foreta de foreslaaede nyopsætninger, som der hersker ikke liten mangel paa befal, som yderligere vil økes ved nyopsætningen, paa ammunition, utrustning og beklædning. (Kfr. departementets foranstaaende skrivelse).

For tiden haves heller ikke den nødvendige bebyggelse av barakker, magasiner og depôter, som skulde gjøre de foreslaaede nyopsætninger effektive. Departementet opplyser i sin ovennævnte skrivelse, at det har været dets hensigt at foreslaa de fornødne beløp bevilget hertil »saasnt Stortingets beslutning om opsætning forelaa.«

Ved departementets fremsættelse av forslaget om nyopsætningerne (i st. prp. nr. 84 — 1916) var intet nævnt om disse utgifter. De av departementet krævede bevilgninger til nyopsætningerne kr. 124 000,00 sees utelukkende at ta sigte paa lønninger til befal.

At heller ikke flertallet inden komiteen finder det nuværende tidspunkt heldig for gjennomførelsen av departementets forslag, fremgaar av dets uttalelse om, at fastsættelsen av det nærmere tidspunkt for gjennomførelsen bør overlates administrationen.

Naar mindretallet vil foreslaa en utsættelse av saken, har det ogsaa sin grund i, at

forslaget i sin helhet synes at kunne ha godt av nærmere overveielser. Som man vil se, har nemlig departementet og de militære myndigheter forlatt sit oprindelige standpunkt med hensyn til punkt 1 i propositionen (jægerregimentet). Hvad angaar propositionens punkt 2 (vedrørende 4de division) da foreligger flere alternativer og ogsaa komiteens flertal foreslaar dette punkt utsat, idet der antydes et fra departementet avvikende forslag. I punkt 3 (vedrørende Finmarken) er av flertallet fremsat forslag, som likeledes avviker fra departementets.

Under disse omstændigheter synes en utsettelse og nærmere overveielse under rolige og normale forhold det mest betryggende — saa meget mere, som nyordningen medfører indkjøp av nye eksercerpladser som omtalt i flertallets uttalelse.

Departementets forslag sier sig at ta sigte paa utnyttelse av infanteriets vernepligtige styrke. Under de nuværende forhold — og man vil da særlig peke paa befalsmangelen — kunde der vel tænkes andre og enklere foranstaltninger til saadan utnyttelse. Mindretallet vil saaledes peke paa en feltutrykning med sterkere kompanier end de nuværende. Det er oplyst, at under den paa-

gaaende krig har der vist sig en tilbøielighet til at rykke ut med betydelig sterkere kompanier, end man hittil hadde tænkt sig. Kompanier paa 300 mand skal saaledes ikke ha været nogen sjeldenhet. (Se Militært Tidsskrift hefte 2, 1917.)

I henhold hertil indstiller mindretallet til Stortinget at fatte saadan

beslutning:

Saken tages ikke under behandling av indeværende aars Storting.

Komiteens medlem G a u s d a l finder at de i nærværende proposition foreslaaede omorganiseringer av hæren ikke alene er upaa-krævede og nytteløse av hensyn til den nuværende kritiske situation men ogsaa for fremtiden, likesom de ikke ubetydelige utgifter, de vil medføre, vil følelig tyngge paa statsbudgettet, naar nedgangstider indtræder.

I henhold hertil indstiller han til Stortinget at fatte saadan

beslutning:

St. prp. nr. 84 — 1916 — bifaldes ikke forsaavidt heromhandlede sak angaar.

I henhold hertil indstiller komiteen til Stortinget at fatte saadan

beslutning:

A.

At der fra det tidspunkt, administrationen maatte bestemme, og i overensstemmelse med, hvad der er uttalt i nærværende indstilling, foretages følgende forandringer i den i 1909 vedtagende hærordning:

1. Telemarkens infanteriregiment nr. 3 opsættes av de nuværende Seljord og Grenland bataljoner samt 1 ny linjebataljon, hvortil kommer landvern i overensstemmelse med Stortingets beslutning av 24de juli 1916.
Regimentet underlægges 3dje division.
2. Jægerkorpset opsættes som infanteriregiment — »Jægerkorpset, infanteriregiment nr. 17« — bestaaende av 3 linjebataljoner, hvortil kommer landvern i overensstemmelse med Stortingets beslutning av 24de juli 1916.
Regimentet underlægges 1ste division.
3. Numedals bataljon overføres fra Telemarkens infanteriregiment nr. 3 til Vestre Akershus infanteriregiment nr. 2, og Kristiania bataljon overføres fra sidstnævnte regiment til Jægerkorpset, infanteriregiment nr. 17.
4. I Finmarken opsættes 2 selvstændige bataljoner à 4 kompanier med mitraljøreavdelinger istedetfor den nuværende Finmarkens bataljon.

B.

At der for terminen 1ste juli 1917—30te juni 1918 gives følgende tillægsbevillinger paa hærens budget hovedpost XII A:

Under kap. 1, titel 8, infanteriets regimenter og bataljoner:

a) Til en ny bataljon ved Telemarkens infanteriregiment nr. 3, avrundet	kr. 41 000,00
b) Til Jægerkorpset, infanteriregiment nr. 17, avrundet	» 70 000,00
c) Til en ny bataljonsstab og 2 kompanier i Finmarken, avrundet	» 21 000,00
	kr. 132 000,00

Under kap. 3, titel 13, infanteriets linjeøvelser:

a) Vedrørende Telemarkens infanteriregiment nr. 3, avrundet	kr. 4 000,00
b) Do. Jægerkorpset, do. » 17, » »	» 4 600,00
c) Do. ny bataljon i Finmarken » »	» 1 400,00
	kr. 10 000,00

Under kap. 4, titel 14, hesteholdsgodtgjørelse for officerer:

a) Vedrørende Telemarkens infanteriregiment nr. 3, avrundet	kr. 640,00
b) Do. Jægerkorpset, do. » 17, » »	» 1 920,00
c) Do. ny bataljon i Finmarken » »	» 640,00
	kr. 3 200,00

Kristiania i militærkomiteen den 15de mars 1917.

Ivar Aavatsmark,
formand.

K. Wefring,
ordfører.

Sem Sæland,
sekretær.

Bilag.

Skrivelse fra generalstaben til kommanderende general av 9de januar 1917
angaaende forandringer i infanteriets organisation.

Med skrivelse av 12te december 1916 (j.-nr. 5890/16) har Kommanderende General oversendt hertil gjenpart av skrivelse av 8de december næstfør fra Militærkomiteen til Forsvarsdepartementet angaaende visse forandringer i infanteriets nuværende organisation, idet Generalstaben er anmodet om at avgi uttalelse i saken.

Idet de fra 1ste—4de samt 6te division i sakens anledning indkomne og hertil under 18de, 22de og 28de december f. a. oversendte uttalelser vedlagt tilbakesendes skal Generalstaben tillate sig at anføre:

Militærkomiteen uttaler i sin ovennævnte skrivelse av 8de december 1916 at der under behandlingen i komiteen om utnyttelse av infanteriets vernepliktige styrke er kommet under diskussion nogen alternativer til de av departementet fremlagte forslag.

Disse alternativer tar sigte paa en egalisering av divisionene, idet et flertal inden komiteen er tilbøielig til, hvis nyopsætning av regimenter nu skal iverksættes, at ta et videre skridt i den retning til opnaaelse av mere stabile forhold, saafremt der ikke efter administrationens behandling av saken viser sig at være vanskeligheter som gjør de drøftede alternativer mindre tilraadelige.

De av komiteen drøftede alternativer sees i korthet at gaa ut paa:

A. Vedrørende 1ste, 2den og 3dje division.

1. Telemarkens infanteriregiment nr. 3 overføres fra 1ste til 3dje division.

Av regimentets nuværende bataljoner overføres Numedal bataljon til I. R. 2 (se senere). Av de to resterende bataljoner (Seljord og Grenland) dannes 3 bataljoner.

2. Numedal bataljon overføres til Vestre Akershus infanteriregiment nr. 2 som da foreslaes sammensat av de 3 bataljoner: Numedal, Drammen og Vestfold.

3. Kristiania bataljon overføres til det nyoprettendes Jægerregiment nr. 17, som derved straks kan faa 3 linjebataljoner.

Jægerregimentet tildeles 1ste division som dennes 3dje regiment istedenfor Telemarkens regiment.

B. Vedrørende 4de division.

1. Av de nuværende bataljoner: Søndhordland, Midthordland og Nordhordland opsættes et nyt »Hordlands infanteriregiment nr. 9«.

2. Bergens bataljon overføres i tilfælde til et infanteriregiment nr. 10, bestaaende av Hardanger, Sogn og Bergens bataljoner. Regimentet kunde i tilfælde benævnes Søndre Bergenshus infanteriregiment nr. 10.

3. Søndfjord og Nordfjord bataljoner samt 1 reservebataljon sammensættes — som foreslaat av departementet — i et nyt regiment, Fjordenes infanteriregiment nr. 18, hvis ikke benævnelsen Nordre Bergenshus nr. 18 foretrakkes.

C. Vedrørende 6te division.

»Finmarkens infanteri«.

Nærmest foranlediget ved uttalelser i budgetforslaget fra 6te division for kommende termin — der oplyses at være omtalt i en skrivelse fra departementet av 23de november 1916 — om at bataljonsadministration av materiellet ansees at være mere hensigtsmæssig og økonomisk end regimentsadministration — æsker komiteen administrationens uttalelse om det ikke kan tænkes at være mest hensigtsmæssig nu at oprette 2 selvstændige bataljoner i Finmarken.

Komiteen anfører at det lave folketal i dette distrikt, hvilket tal ikke er mere end ca. $\frac{1}{3}$ av folketallet i mange andre regimentsdistrikter, og den for tiden værende ringe utsigt til økning i folketallet gjør sandsynligheten for opnaaelse av et fulltallig regiment senere i tiden tvilsom. Avstandene og kommunikationsforholdene kan ogsaa tale for at 2 selvstændige bataljoner vil være en mere effektiv ordning end regimentsforband.

Om dette forslag — oprettelsen av 2 selvstændige bataljoner ved Finmarkens infanteri — ønsker komiteen uttalelse fra administrationen.

Generalstaben skal angaaende forannævnte organisationsforandringer anføre:

ad A. Vedrørende 1ste, 2den og 3dje division.

1ste division finder for sit vedkommende at det antydede forslag paa en meget heldig maate løser spørsmålet om egalisering av divisionene paa Øst- og Sørlandet.

At Numedal bataljon ved Telemarkens regiments overføring til 3dje division utskilles og blir henlagt til Vestre Akershus regiment er efter divisionens opfatning den eneste rimelige ordning, da nævnte bataljonsdistrikt efter sin beliggenhet henhører til Østlandet.

Vestre Akershus regiment vil ved Kristiania bataljons utbytning med Numedal faa en mere ensartet rekruttering og et

distrikt som svarer mere til dets navn end nu.

Der er ogsaa fuld adgang til av mandstærken ved Grenland og Seljord bataljoner at opsætte 3 bataljoner, da deres linjeaarsklasser pr. 30te juni 1916 — iberegnet de to ekstraarsklasser 1916 — talte 4643 mand. Efter opsætningen av de 3 marsjerende bataljoner plus depotbataljonen vil der saaledes allikevel bli et overskud av ca. 500 mand.

Hvad Jægerregimentet angaar vil dette efter Militærkomiteens forslag faa en mere homogen og fast sammensætning end gjennom den i St. prp. nr. 84 foreslaatte ordning med 2 linjebataljoner og 1 reservebataljon.

Divisionen konkluderer med at anbefale paa det bedste det av Militærkomiteen antydede forslag.

2den division har intet at erindre mot heromhandlede forslag. Kun vil divisionen allerede nu henlede oppmerksomheten paa, at det ikke vil være mulig at henlægge det nye Jægerregiment til Gardermoen, idet denne, der kun med stor vanskelighet for tiden gir plads for 7 bataljoner, paa ingen maate kan rumme saa meget som 9.

Der maa da sørges for en ny ekserserplads for Jægerregimentet — eventuelt i forbindelse med I. R. 1 — og da formentlig bedst i det omraade hvor Jægerregimentet ved mobilisering antagelig vil bli anvendt.

Hensynet til opretholdelse av divisionsforbandet taler ogsaa for at Jægerregimentet forlægges fra Gardermoen til en av 1ste divisions øvelsespladser.

Det paabegyndte jægeretablisement paa Trandum kunde i tilfælde overtages av andre avdelinger av 2den division.

3dje division tiltrær den foreslaatte ordning som vil gi saavel Telemarkens regiment som divisionen gode og naturlige grænser.

Generalstaben skal for sit vedkommende anføre:

Som det av bilag 1 fremgaar vil styrken av menige stridende ved det nye Tele-

markens infanteriregiment nr. 3 bli fuldt tilstrækkelig for opsætning — efter nugjældende krigsopsætningsplan — av 1 infanteriregiment à 3 bataljoner med geværmitraljøsepeloton og depot samt 1 landvernsbataljon à 6 kompanier med depotkontingenter, hvorimot den av Stortinget besluttede opsætning av et landverns- og reserveregiment ikke for tiden vil kunne gjennomføres ved det nye regiment; dette vil imidlertid faa omtrent samme styrke som naboregimentet i 3dje division: Agdesidens infanteriregiment nr. 7, og der kan forsaavidt ikke av hensyn til mandskapsstyrken reises indvendinger mot den paatænkte nye sammensætning av Telemarkens regiment.

En ulempe ved den nye ordning vil det være, at den nuværende distriktsinddeling — baade hvad bataljoner og kompanier angaar — maa helt forandres. Hertil er imidlertid at bemerke, at med den store økning i mandskapsstyrken særlig i den nuværende Seljord bataljon vil en omregulering av distriktsinddelingen i ethvertfald maatte foretages i en nær fremtid. De territoriale hensyn — Telemarkdistriktenes overføring til 3dje division — taler derhos sterkt for den paatænkte ordning, som desuten paa en heldig maate løser spørsmålet om at opsætte 1ste, 2den og 3dje division hver med 3 regimenter. Generalstaben finder derfor i tilslutning til divisionene at burde anbefale, at der opprettes et nyt Telemarkens infanteriregiment nr. 3 av de nuværende Seljord og Grenland bataljoner og at dette regiment overføres til 3dje division.

Den forandrede sammensætning av I. R. 2 — med Numedal istedenfor Kristiania bataljon — kan, bortset fra ulempene i sin almindelighet ved at adskille sammenarbeidede avdelinger, kun betraktes som en fordel. I. R. 2 vil som av 1ste division anført, faa en mere ensartet rekruttering. Regimentets mandskapsstyrke blir vistnok noget mindre (ca. 6000 menige stridende av 1ste opbud og 2470 av 2det opbud mot nu henholdsvis ca. 6950 og 2610),

men den nye mandskapsstyrke vil være fuldt tilstrækkelig til, at den besluttede opsætning av et reserve- og landvernsregiment skal kunne gjennomføres.

Angaaende det nye Jægerregiment skal bemerkes, at det ved at sammensettes kun av mandskaper fra det nuværende Jægerkorps og fra Kristiania bataljon vil faa en styrke av ca. 4722 menige stridende av 1ste opbud og 1389 menige stridende av 2det opbud. Der vil imidlertid kunne avgives adskillige mandskaper av I. R. 4 (kfr. Generalstabens skrivelse av 30te juni og 9de november 1916) til supplerings, saaledes at Jægerregimentet vil kunne opsættes med — foruten 3 linjebataljoner — tillike 1 reservebataljon og 2 landvernsbataljoner + fornødne depottropper.

Generalstaben fandt i sin skrivelse av 9de november f. a. at burde anbefale, at Jægerkorpsset i tilfælde opsattes med kun 2 linjebataljoner + 1 reservebataljon. Med den nu paatænkte overføring av hele Kristiania bataljon til Jægerkorpsset og under hensyntagen til mulige avgivelser fra I. R. 4 finder saaledes Generalstaben, at det nye Jægerregiment maa kunne opsættes helt ut som de øvrige regimenter i 1ste og 2den division.

I bilag 2 har Generalstaben redegjort for styrkeforholdene ved 1ste og 2den divisions infanteriregimenter efter den av Militærkomiteen antydede ordning. Det synes herav at fremgaa at den nye opsætning paa en heldig maate utnytter den betydelige mandskapsstyrke, som findes paa Østlandet, og skaper en ensartet organisation av infanteriet, vel indpasset i divisionene.

Generalstaben har i skrivelse til hr. Generalen av 2den november 1916 redegjort for den for tiden herskende befalsmangel ved infanteriet. Man kan ved nærværende anledning indskrænke sig til at henvise til denne redegjørelse, idet der i denne ogsaa er medtat det alternativ, at Jægerregimentet skulde opsættes med 3 linjebataljoner.

Hvad ekserserplads for det nye Jægerregiment angaar, kan Generalstaben henholde sig til, hvad 2den division herom har anført. Divisionens uttalelser om dette spørsmaal

gjælder forøvrig ethvert forslag hvorefter Jægerkorpset opsættes med 3 linjebataljoner og indordnes under 1ste division.

ad B. Vedrørende 4de division:

4de division fremholder, at enhver forandring i regimentenes sammensætning medfører delvis betydelige ulemper, og at det derfor i saa henseende helst bør foretas saa smaa forandringer som mulig.

Den i alle henseender enkleste og greieste maate, hvorpaa et nyt Fjordenes regiment skal kunne opsættes, og den maate, som absolut vil medføre de mindste omforandringer, er efter divisionens mening den av Forsvarsdepartementet i St. prp. nr. 84 1916 foreslaaede, hvorved Søndhordland bataljon indgaar i I. R. 10 og Søndfjord bataljon overføres til det nye Fjordenes regiment (jfr. divisionens skrivelse 6te juni 1916, Generalstabens skrivelse 30te juni 1916). Søndhordland bataljon kan da forbli paa Tvildemoen, hvor den har sine magasiner, indtil mulig senere utvidelse av barakkeetablisementet paa Bømoen, og Søndfjord bataljon gaar med hele sit eget materiel over til Fjordenes regiment.

Skulde der lægges speciel vegt paa at opnaa den naturligste distriktsinddeling — anfører divisionen — maatte Nordhordland bataljon, og ikke som av Militærkomiteen anført Bergens bataljon overføres fra I. R. 9 til I. R. 10.

En meget væsentlig mangel ved at overføre Bergens bataljon til I. R. 10 er ogsaa, at derved bataljonens mobilisering vilde bli forsinket med antagelig mindst 1 døgn. Bergens bataljon er nemlig nu den hurtigst opsatte av divisionens avdelinger, idet den er forutsat færdigmobilisert allerede 2den mobiliseringsdag kl. 12 middag. Dette er av overordentlig stor betydning, ikke mindst av hensyn til Bergens befæstninger. Ved opsætningen høsten 1914 blev eksempelvis fra divisionen git ordre om Bergens bataljons indkaldelse søndag den 2den august kl. 4

morgen, og bataljonen kunde allerede mandag 3dje august kl. 9–10 aften avgaa til befæstningene for at tjenestgjøre som dækningsavdeling.

Alene av denne grund vilde divisionen anse det for nærmest uforsvarlig at overføre Bergens bataljon til I. R. 10.

Ved mobilisering først at skulle transportere hele Bergens bataljons personel med jernbane fra Bergen til Voss og saa senere i de fleste tilfælder tilbake til Bergen igjen synes ogsaa litet rimelig.

Søndhordlands bataljons mobilisering vil paa den anden side vistnok paaskyndes noget, dersom bataljonen indgaar i I. R. 9 istedenfor I. R. 10; men dette anser divisionen at være av mindre betydning sammenlignet med mangelen ved Bergens bataljons forsinkede mobilisering.

Av hensyn til mandskapenes ensartethet ansees ogsaa den nuværende sammensætning av I. R. 9 for at være den heldigste.

Efter hvad ovenfor er anført vil divisionen principalt slutte sig til Forsvarsdepartementets forslag i St. prp. nr. 84 1916 om overførelse av Søndhordland bataljon til I. R. 10 og subsidiært foreslaa Nordhordland bataljon overført til I. R. 10 og Søndhordland bataljon til I. R. 9, dersom hensynet til distriktsinddelingen skal være det avgjørende.

De av Militærkomiteen foreslaaede navnforandringer fraraades paa det bestemteste av divisionen.

Divisionen opplyser at ha indtat uttalelse fra regimentene og de selvstændige bataljoner, som alle i alt væsentlig er enig i divisionens foran anførte opfatning.

Generalstaben kan for sit vedkommende i alt væsentlig være enig i, hvad der er anført av 4de division. Man henholder sig forøvrig til, hvad man i skrivelse av 9de november 1916 har uttalt om dette spørsmål, idet man fremdeles finder, at den enkleste og mest praktiske maate, hvorpaa 4de division kan skaffes 3 regimenter, er angit i St. prp. nr. 84 — 1916.

Ad C. Vedrørende 6te division:

»Finmarkens infanteri».

6te division har i telegram av 28de december f. a. (bekræftet i skrivelse av samme dato) anført:

»For oprettelse av to selvstændige bataljoner taler distriktets store utstrækning, de tungvindte og utsatte kommunikationer sjøværts mellem de to ekserser- og mobiliseringspladser (ca. 50 timer med rute-skib) og den daarlige forbindelse landværts, hvorfor bataljonene under krig kan bli tvunget til at optræ adskilt.

For oprettelse av Finmarkens regiment á 2 bataljoner taler Finmarkens isolerte beliggenhet og den tungvindte forbindelse med divisionen, hvorfor et mellemed mellem denne og bataljonene er en lettelse i fred og en nødvendighet i krig, da der trænges en selvstændig avsnitschef for hele Finmarkens forsvar. Gjensidig understøttelse ved tropperokeringer er ogsaa mulig. Al-tengaard—Nyborg 200 km. luftlinje, 240 km. langs telegraflinjen, derav halvparten langs Tana med anledning flodfart.

Divisionen lægger ved denne utsatte landsdel væsentlig vekt paa en god ledelse i krig, og maa derfor anbefale oprettet Finmarkens regiment á 2 bataljoner.«

Generalstaben slutter sig til, hvad 6te division har anført. Man er vistnok av den opfatning, at et regiment i Finmarken særlig i fred i enkelte tilfælder vil bli et sinkende mellemed, forsaavidt angaar ekspeditionene mellem en av bataljonene og divisionen. Derhos vil regimentet i Finmarken

hverken med hensyn til administrationen av materiel eller utdannelse av personel faa den samme betydning som i det øvrige land, idet det altid vil være nødvendig at ha 2 adskilte depoter og 2 bataljonsstandkvarterer. Naar Generalstaben ikke destomindre nu som tidligere (kfr. skrivelse av 18de mai 1916) er av den opfatning, at infanteriet i Finmarken bør organiseres som et regiment, er det særlig av hensyn til forberedelsene for forsvaret i fred og til dets ledelse i krig.

Det maa for dette isolert beliggende operationsteater ansees i høi grad paakrævet at ha en fælles chef — vel kjendt i det hele distrikt — for at faa enhet saavel i planlæggelsen og ledelsen av de direkte militære operationer som i utnyttelsen av distriktets resurser m. v. Nationale hensyn tilsiger ogsaa — efter Generalstabens mening — at denne fjerntliggende og utsatte landsdel ikke uten nødvendighet sættes i nogen særstilling i militær henseende. Med den av fremmede elementer sterkt opblandede befolkning bør Finmarken ha en mindst likesaa kraftig militær organisation som det øvrige land.

I henhold til foranstaaende finder Generalstaben at burde gi tilslutning til den i Militærkomiteens skrivelse til Forsvarsdepartementet av 8de december 1916 i pkt. A omhandlede ordning vedrørende 1ste, 2den og 3die division, hvorimot man ikke kan erklære sig enig i, hvad der i pkt. B og C er anført angaaende 4de og 6te division.